

tribuna | DAVID MORLA I JORDI SUNE. Historiadors

Rafael Campalans: 75è aniversari de la seva mort

El polític català va morir prematurament en un accident a la platja de Torredembarra; mentre nadava, la mala mar el va empenyer cap a les roques i va morir perquè va rebre diverses contusions al cap i a l'espina

Engany es compleixen 75 anys de la mort de Rafael Campalans. Fins avui no-més tenim notícia d'aquest succeís gràcies a un petit article d'Emili Mercadé escrit ara fa 25 anys, i poca cosa més. Gràcies a diferents retalls localitzats a la premsa de l'època, podem refer com es van viure els fets.

Rafael Campalans i Puig, nascut a Barcelona el 24 d'octubre del 1887, va ser organitzador dels serveis d'Obres Públiques de la Mancomunitat de Catalunya i director de l'Escola del Treball. El 1923 va ser un dels impulsors de la Unió Socialista de Catalunya (USC). En les eleccions del 12 d'abril del 1931 va ser escollit regidor de Barcelona. Va ser elegit diputat al Congrés (1931) i al Parlament (1932), on va exercir de conseller d'Instrucció pública. Va pertànyer a la comissió redactora de l'Estatut de Núria.

El desit va fer que Rafael Campalans morís prematurament als 45 anys i que, casualment, la platja de Torredembarra fos l'escenari de la tragèdia. Els fets se succeïren de la següent manera: Campalans passava uns dies de vacances a Torredembarra l'estiu de 1933, amb la seva esposa i els dos fills. S'estaven a casa d'un bon amic seu, el senyor Francesc Xavier Pons Cubilles, corredor de la Banca Marsans de Barcelona. El dissabte 9 de setembre cap a les dues del migdia, Campalans va decidir anar-se a banyar a la platja, com acostumava a fer. Poc més tard i més o menys a l'alhora del Racó de l'Art, va ser on va començar a perdre el control per culpa de les onades. El van empenyer violentament contra les roques i li van causar diverses contusions al cap i a l'espina. Els crits de la seva esposa demanant auxili van alertar el torrenc Jaume Rimbau Mercadé i el seu fill Jaume Rimbau Roig. Ràpidament es feren a la mar amb un gussi. Malgrat els esforços, tot va ser en va, ja que, un cop va-

Homenatge del 8 de setembre del 1935. Imatge cedida per Maria Teresa Ciuró Guasch, de cal Xevaia, a qui agraïm la col·laboració.

ren poder arribar on era Campalans, van poder veure com el seu cos, segons ens relatava Emili Mercadé, «era una joguina a mercè de les encrespades ondes que el rebatien contínuament contra les roques». Malgrat fer-li la respiració artificial, no van poder salvar-li la vida. Sembla que, passat un temps, Jaume Rimbau i el seu fill rebieren les gràcies en persona del president Macià al Palau de la Generalitat per l'intent de salvament.

La mala notícia s'escampà ràpidament i fou comunicada a la USC de Barcelona pel torrenc Joaquim Torrens-Ibern. El vicepresident de la USC ho va comunicar al governador general de Catalunya. A l'Ajuntament de Barcelona es col·locaren les banderes a mig pal. El cos de Campalans fou traslladat ràpidament a l'hospital Pere Badia, on, al llarg de la

tarda, rebé la visita de veïns i curiosos.

En «un moviment espontani, tots els obrers del poble, del camp, del taller i de la mar, deixaren la feina.» Al vespre va arribar l'alcalde de Barcelona. També ho van fer el governador civil de Tarragona i les delegacions de la USC de Tarragona i Reus. L'endemà a les vuit del matí s'organitzà una comitiva des de Barcelona per anar a Torredembarra formada per membres de la USC, la UGT i l'Escola del Treball, entre d'altres. Cal destacar la presència de Comorera, Fronjosà i diversos diputats. Abans d'emportar-se el fetrebre cap a Barcelona, el governador civil va dirigir unes paraules «davant del poble en pes de Torredembarra» per elogiar la figura del difunt. A Barcelona el cos es va exposar a l'Escola del Treball, on rebé l'adéu definitiu de centenars de visitants.

de set en set | JOAN POYANO

Casaments hipotecaris

Quan em pregunten siestic casat civilment o per l'Església, contesto que pel notari, perquè una hipoteca compartida lliga molt més que un contracte matrimonial que pot ser rescindit amb un divorci. Les estadístiques em donen la raó, almenys en temps de crisi immobiliària, segons l'empresa d'internet dedicada als divorcis Separacionline, que pronostica que aquesta tardor hi haurà menys separacions i divorcis dels que són habituals —lògics, després d'haver de viure en família tot lo dia durant un mes— en tornade vacances. El motiu no és que amb tant de divorci ja només quedin els matrimonis catòlics, ni que una epidèmia d'amor conjugal hagi afectat la humanitat, sinó que els que no s'aguanten hi

han de posar paciència per la mala evolució del mercat de l'habitatge. En plena bombolla immobiliària, quan l'empenyaves no aguantaves ni un minut més del necessari i et divorciaves per l'Apipis venut, hipoteca subrogada al comprador, repartiment del que quedava, i adéu-siau (tramitar el divorci ja venia després, i sense presses). Però ara que no hi ha manera de vendre el pis que es té a mitges, els que es volen divorciar han aguantar-se esperant que el mercat es refaci. N'hi ha que estan tan empenyats que no poden aguantar més i es divorcien, però continuen vivint a l'habitatge comú: han fet papers en va, perquè, com en el matrimoni, el divorci que val és el que es firma a cal notari quan es ven la propietat comuna.

la galeria | PEP MONTES

Joves d'un altre planeta

Per molta crisi i atur que hi hagi, els joves no perceben el treball com una obligació; en tenen la necessitat, però no en venen l'obligació. I les transformacions socials fan que l'educació com a incorporació de coneixements perdi el seu sentit, i probablement serà més eficaç i recomanable entendre l'educació com una iniciació al món, com un acompanyament als joves mentre experimenten amb el seu entorn. I l'interès per fomentar l'esperit crític ha deixat de ser un senyal d'identitat de l'esquerra per convertir-se en una actitud petitburgesa, perfectament assimilada socialment i, en conseqüència, ineficaç com a instrument de transformació. I és que, en temes generals, els joves estan poc interessats a fer crítica de

Finalment, l'enterrament va tenir lloc el dia 11. L'acte fou multitudinari i hi assistien moltes personalitats del moment, entre les quals el president de la Generalitat, el president del Parlament, representants dels Ajuntaments de Barcelona i Torredembarra i un llarguíssim etcètera. Després de la mort de Campalans, Torredembarra ha acollit diversos homenajes a aquest personatge. El primer va ser el 1935, el 8 de setembre, i va ser organitzat per l'Institut Polytechnicum de Barcelona, entitat que Campalans havia fundat i presidit. L'acte va reunir la presència dels exconsellers de la Generalitat Josep Tarradellas i Manuel Serra i Moret. Cal destacar la nombrosa representació barcelonina arribada a la vila amb un tren especial. De Torredembarra, no hi van faltar representants dels diferents centres polítics (Unió Socialista, Centre Republicà Federal i Esquerra Republicana) i multitud de veïns i veïnes que no es van voler perdre l'esdeveniment. En total, segons la premsa, van assistir-hi un miler de persones. L'acte va tenir lloc sobre el roquer, just on va trobar la mort Rafael Campalans. Serra i Moret va pronunciar un discurs enaltint les virtuts personals de Campalans i proposant-lo com un model a seguir «per a tots aquells que es diguin bons catalanistes». Seguidament es van llançar a la mar una multitud de rams de flors que havien portat noies del poble i alguns representants de l'Ateneu Polytechnicum. Al mateix temps, es va cantar La Internacional, amb una lletra escrita en vida pel mateix Campalans.

El 1983, amb motiu del 50è aniversari de la seva mort, es va organitzar un altre homenatge, aquest cop a càrrec del Centre d'Estudis Simibald de Mas, la Fundació Rafael Campalans i l'Ajuntament de Torredembarra. Actualment, aquesta Vila té dedicat a Campalans el tram de carrer de davant de la Casona del Carme.

les coses que no funcionen; els interessa, més aviat, crear mons i entorns paral·lels més satisfactoris que convisquin i no s'enfrontin amb allò que no els agrada. I de tot plegat podríem deduir que l'entramat públic d'actuacions adreçades als joves es basa en premises, valors i necessitats aliens a la immensa majoria de joves. Buf. No estic gaire segur que tot el que acabo d'escriure sigui exactament així, però Michel Maffesoli, l'eminent sociòleg francès, ho va posar dividendes passat darrunt de la taula, en una conferència al CCCB, amb l'ànim de qüestionar alguna de les certeses en què es basa la nostra manera d'entendre els joves. Si el dubte és el fonament del progrés, amb Maffesoli anem per bon camí.